

ФІНАНСОВЕ ТА БАНКІВСЬКЕ ПРАВО

УДК 336

Я.О. Берназюкрадник Голови Верховної Ради України,
кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України

ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНУ СФЕРУ

У статті здійснено дослідження питання впливу правотворчих повноважень Президента України в частині звернення до Верховної Ради України з щорічним посланням про зовнішнє та внутрішнє становище України на грошово-кредитну й бюджетну сферу, а також запропоновано конкретні законодавчі шляхи вдосконалення правових механізмів реалізації на практиці відповідних повноважень глави держави.

Ключові слова: бюджетне послання, грошово-кредитна політика, бюджетний процес, Президент України.

I. Вступ

Конституція України, визначаючи функції Президента України, до основних відносить функцію гарантування додержання прав і свобод людини і громадянина. Для забезпечення виконання цієї функції Главі держави безумовно необхідно мати дієві механізми впливу на формування Державного бюджету України та, відповідно, грошово-кредитну сферу.

II. Постановка завдання

Метою статті є висвітлення правотворчих повноважень Президента України щодо бюджетного процесу та грошово-кредитної сфери.

III. Результати

Як зазначають Л. Воронова й М. Кучерявенко, у правовому розумінні бюджет виступає однією з найважливіших гарантій закономірності й необхідності управління у країні, оскільки прийняття й виконання будь-якого управлінського рішення потребує витрат грошових коштів [7, с. 72].

Вплив Президента України на формування бюджетної політики також безпосередньо пов'язаний із реалізацією Програми економічних реформ на 2010–2014 рр. “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” [35] та Передвиборчою програмою Президента України [19], які передбачають необхідність проведення більше 20 конкретних реформ, з яких лише перші три (стабілізація державного бюджету, реформа податкової системи, розвиток фінансового сектору) зумовляють 30 окремих завдань.

Питання бюджетного процесу й особливості участі в ньому Глави держави неодноразово виступали об'єктом наукових дослі-

джень як з боку вітчизняних (Л. Воронова, М. Кучерявенко, Н. Любич, О. Чорний та ін.), так і зарубіжних (І. Маріно, Д. Скуратов, Л. Трофімова [42]) учених. Разом з тим, у цих дослідженнях недостатньою мірою висвітлювалися питання удосконалення механізмів впливу Глави держави на бюджетний процес та, відповідно, грошово-кредитну сферу.

З моменту прийняття Конституції України та втрати Президентом України права вносити проект закону про державний бюджет на відповідний рік, яке перейшло до Кабінету Міністрів України, з метою впливу на формування державного бюджету Глава держави використовував низку інших своїх правотворчих повноважень, зокрема формулював в указах відповідні доручення Кабінету Міністрів України (наприклад, завдання збільшувати щорічно у проектах Державного бюджету України видатки на національну оборону й реформування Збройних Сил України пропорційно зростанню валового внутрішнього продукту [30]), а також використовував рішення Ради національної безпеки та оборони України [33].

Разом із тим, цих повноважень виявилось недостатньо для належного впливу Глави держави на бюджетний процес та уникнення непорозумінь, пов'язаних із неврахуванням під час підготовки проектів законів про бюджет позиції Президента України. Так, у 2006 р. Глава держави не підтримав проект Закону України “Про Державний бюджет України на 2007 рік” та повернув його до парламенту для повторного розгляду [36]. Також слід згадати, що протягом 2008–2009 р. існувала негативна практика внесення Главою держави власних проектів законів про внесення змін до закону про бюджет [25]. Крім того, у зв'язку з ігноруван-

ням Урядом пропозицій Глави держави до проекту закону про бюджет існувала практика безрезультатного листування між Президентом України та Кабінетом Міністрів України [44].

Паралельно Президент України використовував для впливу на бюджетний процес своє конституційне повноваження звертатися до Верховної ради України з посланням про зовнішнє і внутрішнє становище України.

Досить часто застосування цього повноваження забезпечувало плідну співпрацю Глави держави з Парламентом та Урядом щодо підготовки, прийняття та виконання Державного бюджету. Так, Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2005 рік" [32] містила норму, згідно з якою Кабінету Міністрів України доручалося формувати проект закону про бюджет на 2005 рік відповідно до послання Президента України до Верховної Ради України "Європейський вибір. Концептуальні засади економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки" [23]. Аналогічна норма містилася в Постанові Верховної Ради України "Про основні напрями бюджетної політики на 2004 рік" [31]: проект бюджету має формуватися, зокрема, відповідно до положень послання Президента України до ВР України "Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000–2004 роки" [22]. У тексті затвердженого КМ України Прогнозу показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2010–2012 роки [34] зазначено, що цей Прогноз базується на положеннях і завданнях, визначених у посланні Президента України до ВР України про внутрішнє і зовнішнє становище України від 16 травня 2008 року [21].

Крім того, історія знає спеціальне послання Президента України про основні напрями бюджетної політики на 2002 рік, в якому було визначено основні завдання бюджетної політики України у сфері доходів, державного боргу, державних запозичень, а також видатків місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин [24].

Певним чином ситуація змінилася після прийняття ЗУ "Про внесення змін до деяких законодавчих актів" (щодо системи програмних документів) та внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України (зокрема ст. 21 і 33), законів України "Про Кабінет Міністрів України", "Про місцеві державні адміністрації" тощо. Так, серед додаткових гарантій впливу Президента України на бюджетний процес слід виділити такі: Міністерство фінансів України складає прогноз Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди,

який ґрунтується, зокрема, на щорічному посланні Президента України до ВР України про внутрішнє і зовнішнє становище України, а також розробляє відповідно до визначених у щорічному посланні Президента України пріоритетів бюджетної політики проект основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період та до 20 березня року, що передує плановому, подає його на розгляд до КМ України; Послання Президента України до ВР України є підставою для розробки місцевими державними адміністраціями проектів місцевих бюджетів та програм економічного й соціального розвитку АРКр, області, району, міста Києва й Севастополя [27].

Погляди практиків та науковців на зазначені вище законодавчі зміни подекуди суттєво різняться.

Прийняття цього Закону, за словами С. Конончук, призвело до того, що щорічне Послання Президента України отримало статус базового та єдиного документу стратегічного планування у сфері економічного й соціального розвитку [15]. У свою чергу, Ю. Мірошніченко вважає, що Послання стало основою для бюджетного процесу [9]. На думку І. Акімової, ці зміни передбачають оптимізацію системи програмних документів шляхом скасування необхідності розробки державної програми економічного й соціального розвитку України на відповідний рік, оскільки така програма не стала дієвим інструментом реалізації державної соціально-економічної політики (вона була затверджена парламентом лише у 2010 році, але жодного разу Державний бюджет не формувався на основі цієї програми) [1]. Згідно з іншою позицією ВР України проголосувала за позбавлення парламенту повноважень щорічно визначати бюджетну політику й затверджувати програми розвитку країни [37].

Усупереч загальноприйнятій думці, П. Жебрівський вважає, що Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів" (щодо системи програмних документів) суперечить Конституції України, яка не відносить таке поняття як "щорічне послання президента" до актів глави держави, а тому воно не може бути конституційною підставою для формування бюджету [20]. В. Юрчишин також вважає некоректним підготовку проекту закону про Державний бюджет на підставі Послання Президента України [20].

Використовуючи вищезазначені законодавчі зміни, у своєму Посланні про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році Президент України запропонував законодавчо закріпити і впровадити перехід до системи середньострокового бюджетного стратегічного планування; забезпечити належне функціонування системи планування

діяльності міністерств – головних розпорядників коштів державного бюджету, за якої на засіданні Уряду затверджуватимуться трирічні плани діяльності міністерств із метою інтеграції головних розпорядників у межах середньострокового планування [28].

Не дивлячись на всі існуючі гарантії (механізми) впливу Президента України на бюджетний процес, він потребує вдосконалення. Так, Голова ВР України повернув до КМ України проект закону про державний бюджет на 2013 рік на тій підставі, що в ньому не враховані пропозиції Президента України, що містяться у його щорічному посланні до ВР України [38]. Майже аналогічно відбулося й із проектом закону про Державний бюджет України на 2014 рік [13].

У зв'язку з цим, ми пропонуємо ввести у законодавство України поняття “бюджетне послання”, яке зустрічається у зарубіжній практиці та є особливим видом послань глав держав. При цьому обґрунтованою видається позиція О. Семчик про те, що вдосконалення фінансового законодавства сьогодні вимагає більш ретельного вивчення зарубіжного досвіду в регулюванні фінансових відносин, виявлення позитивних напрацювань у галузі вдосконалення системи управління публічними фінансами та запозичення відповідного досвіду [39, с. 469]. Також має рацію Н. Любич, яка вважає, що вдосконалення механізмів бюджетного планування в Україні має здійснюватися з урахуванням досвіду інших країн, який передбачає наявність механізмів гнучкого реагування органів виконавчої влади на глобальні виклики розвитку за рахунок бюджетних важелів [16, с. 114].

Розробники економічної енциклопедії пропонують визначати бюджетне послання президента як комплексний аналітичний матеріал, у якому розкриваються основні напрями фінансової політики на перспективу, дається системна оцінка очікуваних доходів і витрат держави на наступний рік [11, с. 71]. Згідно з іншою позицією, основне завдання бюджетного послання полягає у визначенні бюджетної політики на наступний фінансовий рік, врахувавши підсумки попереднього року, цілі бюджетної політики у сфері доходів та витрат, міжбюджетних відносин, а також управління державним боргом [3, с. 143].

Бюджетне послання відповідно до статті 170 БК РФ направляється главою держави парламенту не пізніше березня року, що передусє черговому фінансовому року, та визначає бюджетну політику на відповідний фінансовий рік [4]. Як зазначає О. Тіхон, окрім щорічних послань Президент Російської Федерації з тією ж періодичністю направляє парламенту бюджетні послання, в яких визначаються основні напрями бюджетної політики, покликаної сприяти ефек-

тивному вирішенню найважливіших соціально-економічних завдань, підвищенню добробуту населення і забезпеченню стійкого зростання економіки країни. Мета таких послань полягає також в обґрунтуванні бюджету, що розробляється урядом, в основу якого мають бути покладені “довгострокові пріоритети розвитку країни” [41, с. 92].

Разом з тим, на думку Д. Скуратова, оскільки затвердження державного бюджету є традиційною прерогативою парламенту, то бюджетні послання не слід трактувати як нормативно-правові акти глави держави, хоча, уточнює вчений, відомості, викладені в бюджетних посланнях глави держави, повинні враховуватися при складанні бюджету уповноваженими на це органами виконавчої влади [40, с. 39–40].

Досить часто у своїх дослідженнях учені звертають увагу на бюджетне послання, яке використовується Президентом США. Як зазначає І. Маріно, у законодавчій практиці США застосовуються три види президентських послань – послання про стан Союзу, економічна доповідь і бюджетне послання [17, с. 62]. У своєму дослідженні А. Георгіца робить висновок, що у США головним засобом спілкування між Конгресом і Президентом є президентські послання, зокрема бюджетне [8, с. 433]. Досліджуючи схожі питання, О. Бойко звертає увагу на те, що значну роль при складанні послань Президента США відіграє Виконавче управління, а також бюджетне бюро [2, с. 168].

Інший український учений І. Жилияєв наводить такі факти: всі три види послань (послання про стан Союзу, доклад з економіки й послання щодо бюджету) подаються Президентом США у Конгрес щорічно в січні-лютому; бюджетне послання Президента США ґрунтується на Законі 1921 року про державний бюджет, а економічний звіт – Законі 1946 року про зайнятість [12, с. 26].

При цьому, як зазначають П. Кислий і Ч. Вайз, Президент США зобов'язаний у перший день сесії подати бюджетне послання, після затвердження якого воно стає Бюджетом США. Також науковці наголошують на тому, що сесія Конгресу починається у січні, а фінансовий рік у липні. Тому Конгрес має 6 місяців для обговорення змін до бюджетного послання президента [14, с. 296].

У свою чергу, Н. Любич звертає увагу на те, що у Франції також, крім парламенту й уряду, в бюджетних відносинах важливу роль відіграє глава держави [16, с. 114].

Запропонована ідея фіксації в Україні на законодавчому рівні інституту бюджетного послання не є новою.

Так, на думку Л. Воронової, оптимальним шляхом складення бюджету може бути врахування Бюджетного послання Президента України та Основних напрямів бюджетної

політики на наступний бюджетний період [6, с. 153]. Перед цим спільно з М. Кучерявенко було зроблено висновок: оскільки в останні роки Президент України в кінці травня звертається з бюджетним посланням до ВР України, необхідно зробити легальним використання цього механізму, включивши відповідне положення в Конституцію України або в Бюджетний кодекс України [7, с. 109].

О. Чорний також вважає, що основою довгострокової бюджетної стратегії має бути щорічне бюджетне послання Президента України як вихідний орієнтир для розробки урядом проекту закону про бюджет [43, с. 7]. Згодом аналогічну пропозицію було висловлено з боку Л. Вакарюк, на думку якої, в Україні необхідно визначити правове значення бюджетного послання глави держави, яке використовується в багатьох країнах [5, с. 17]. У своєму дослідженні О. Дічкова також пропонує закріпити в БК України поняття "Бюджетне послання Президента України" та розтлумачити його зміст, а також розробити механізм узгодження положень вказаного Послання із Декларацією КМ України та проектом майбутнього закону про державний бюджет [10, с. 16].

Слід зазначити, що певні ознаки бюджетного послання має як уже згадуване Послання Президента України до ВР України та КМ України про основні напрями бюджетної політики на 2002 рік, так і Указ Президента України "Про забезпечення своєчасного складання проекту Державного бюджету України на 1999 рік", який визначав граничний розмір бюджетного дефіциту та джерела його фінансування, основні завдання бюджетної політики та питання (сфери), які потребують першочергового фінансування, тощо [29].

IV. Висновки

На сьогодні є необхідність внесення змін до ч. 1 ст. 32 Бюджетного кодексу України шляхом викладення її в новій редакції: "Кабінет Міністрів України розробляє проект закону про Державний бюджет України на підставі Бюджетного послання Президента України, яке як окремий офіційний документ або як частина щорічного послання до Верховної Ради України про внутрішнє та зовнішнє становище України направляється Верховній Раді України". Крім того, порядок та строки проголошення бюджетного послання Президента України повинні бути визначені в положеннях ст. 20, 167 та 169 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України".

Така пропозиція пов'язана з тим, що чинна редакція Бюджетного кодексу України, яка передбачає використання послання Президента України лише для складання Прогнозу Державного бюджету України та проекту Основних напрямів бюджетної політи-

ки, не забезпечує належний рівень (механізм) виконання Главою держави функції гаранта додержання прав і свобод людини і громадянина та відповідних актів глави держави. Це також дасть змогу Президенту України застосовувати право вето до законів про Державний бюджет, які не враховують його позиції щодо положень та показників відповідного закону. Крім того, такі нововведення дають змогу підвищити результативність виконання Передвиборчої програми Президента України, а також усіх його стратегічних актів правотворчості Глави держави, які передбачають проведення суспільно-управлінських реформ.

Бюджетне послання Президента України має містити чітке визначення пріоритетних напрямів спрямування бюджетних коштів для збалансованого економічного й соціального розвитку України та виступати базовим для Кабінету Міністрів України документом для розробки проекту закону Державного бюджету України.

Список використаної літератури

1. Акімова : Розробляти держпрограму економічного і соціального розвитку все одно не було сенсу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/akimova_rozroblyati_derzhprogramu_ekonomichnogo_i_sotsialnogo_rozvitku_vs_e_odno_ne_bulo_sensu.html.
2. Бойко О.В. Інститут президентства в Україні і США (порівняльно-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / О.В. Бойко. – К., 2003. – 214 с.
3. Бюджетный процесс в Российской Федерации : учеб. пособ. / [Л.Г. Баранова, О.В. Врублевская и др.]. – М. : Перспектива : ИНФРА-М, 2006. – 199 с.
4. Бюджетный кодекс Российской Федерации : офиц. текст : за положением на 31 июля 1998 г. // Собр. законодательства Российской Федерации. – 1998. – № 31. – Ст. 3823.
5. Вакарюк Л.В. Інститут бюджетного права як підгалузі фінансового права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Л.В. Вакарюк. – К., 2009. – 20, [17] с.
6. Воронова Л.К. Фінансове право України : підручник / Л.К. Воронова. – Прецидент : Моя книга, 2006. – 448 с.
7. Воронова Л.К. Финансовое право : учеб. пособ. для студ. юрид. вузов и факультетов / Л.К. Воронова, Н.П. Кучерявенко. – Х. : Легас, 2003. – 360 с.
8. Георгіца А.З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / А.З. Георгіца. – Чернівці, 1999. – 502 с.
9. Глава держави звернувся із щорічним Посланням до Верховної Ради [Електронний ресурс] / Представник Президента в парламенті. – Режим доступу:

- <http://www.president.gov.ua/news/27884.-html?PrintVersion>.
10. Дічкова О.В. Складання проекту Державного бюджету України як стадія бюджетного процесу: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О.В. Дічкова. – К., 2011. – С. 16.
 11. Економічна енциклопедія : у 3 т. / редкол. : С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2002. – Т. 3. – 952 с.
 12. Жилияєв І.Б. Послання Президента України як інструмент державної політики / І.Б. Жилияєв // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (2). – С. 24–26.
 13. Законопроект про Державний бюджет України повернуто Уряду для доопрацювання – В. Рибак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chairman.rada.gov.ua/news/main_news/70519.html.
 14. Кислий П. Становлення парламентаризму в Україні: На тлі світового досвіду / П. Кислий, Ч. Вайз. – К. : Абрис, 2000. – 414 с.
 15. Конончук С. “Сильний” президент. Ще сильніший [Електронний ресурс] / С. Конончук. – Режим доступу: http://www.pravda.com.ua/articles/2012/05/21/6964926/view_print/.
 16. Любич Н. Использование зарубежного опыта административно-правового обеспечения в управлении бюджетным процессом в Украине / Н. Любич // Закон и жизнь. – 2013. – № 11/4. – С. 111–114.
 17. Марино И. Сравнительно-правовой анализ конституционно-правовых отношений Президента с иными высшими органами государственной власти: опыт России, Италии, США и Франции : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / И. Марино. – М., 2005. – 181 с.
 18. Жебрівський П. Навіть бюджетний комітет не все бачить [Електронний ресурс] / П. Жебрівський. – Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/publications/2012/05/27/324791/view_print/.
 19. Передвиборча програма Януковича Віктора Федоровича “Україна для людей” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yanukovich.openua.net/extra.php>.
 20. Послання Президента не варто робити основою для проекту бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/journal.php/files/category_journal/expert.php?news_id=3509.
 21. Послання Президента України Віктора Ющенко до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України 2008 рік // Офіційний вісник Президента України (спеціальний випуск). – 2008. – № 15. – С. 3–15.
 22. Послання Президента України до Верховної Ради України “Україна: поступ у XXI століття: Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки” – К., 2000. – 93 с.
 23. Послання Президента України до Верховної Ради України. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки. – К. : Інф. вид. центр Держкомстату України, 2002. – 74 с.
 24. Послання Президента України Л.Д. Кучми до Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України про основні напрями бюджетної політики на 2002 рік. – К. : Б. в., 2002. – 23 с.
 25. Президент вніс до Верховної Ради проект змін до Державного бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/10640.html>.
 26. Президент звернувся до Прем’єр-міністра з листом стосовно змін до бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/8865.html>.
 27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України : Закон України від 17 травня 2012 р. № 4731-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 45. – Ст. 1740.
 28. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Poslannia_2013-c7954.pdf.
 29. Про забезпечення своєчасного складання проекту Державного бюджету України на 1999 р. : Указ Президента України від 7 травня 1998 р. № 422 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 4. – Ст. 670.
 30. Про заходи щодо дальшого зміцнення обороноздатності держави : Указ Президента України від 6 грудня 2001 р. № 1195 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 50. – Ст. 2229.
 31. Про Основні напрями бюджетної політики на 2004 р. : Постанова Верховної Ради України від 19 червня 2003 р. № 987-IV // Голос України. – 2003. – № 129. – С. 7.
 32. Про Основні напрями бюджетної політики на 2005 рік : Постанова Верховної Ради України від 24 червня 2004 р. № 1854-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 541.
 33. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 липня 2007 р. “Про пропозиції щодо фінансового забезпечення виконання заходів у сфері національної безпеки і оборони для врахування у проекті Закону України “Про Державний бюджет України на 2008 рік” :

- Указ Президента України від 27 серпня 2007 р. № 791 // Офіційний вісник Президента України. – 2007. – № 24. – Ст. 555.
34. Про схвалення Прогнозу показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2010–2012 рр. : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2008 р. № 828 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 71. – Ст. 2381.
 35. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”, схвалена Комітетом з економічних реформ при Президенті України 2 червня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/n0004100-10>.
 36. Пропозиції до Закону України “Про Державний бюджет України на 2007 рік” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/done_img/files/propose-1387.doc.
 37. Рада віддала частину своїх “бюджетних” повноважень Януковичу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/rada_viddala_chastinu_svoyih_byudzhethnih_povnovazhen_yanukovichu.html.
 38. Рада повернула Кабміну бюджет на 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/67085.html>.
 39. Семчик О.О. Порівняльно-правовий метод у дослідженні ключових понять фінансового права / О.О. Семчик // Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. праць ; за ред. Ю.С. Шемшученка, В.П. Тихого, М.М. Цимбалюка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. – Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – 652 с. – С. 466–469.
 40. Скуратов Д.Ю. Проблемы участия Президента Российской Федерации в правотворческом процессе : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Д.Ю. Скуратов. – М., 2002. – 220 с.
 41. Тихон Е.А. Президент Российской Федерации – гарант прав и свобод человека и гражданина : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Е.А. Тихон. – Саратов, 2006. – 204 с.
 42. Трофимова Л.О. Цели финансовой политики в посланиях президентов / Л.О. Трофимова // Закон и жизнь (Молдова). – 2013. – № 8/3. – С. 238–242.
 43. Чорний О.О. Управління бюджетним процесом на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / О.О. Чорний. – Донецьк, 2005. – 18 с.
 44. Щодо проекту бюджету на 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/15019.html>.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2013.

Берназюк Я.А. Послание Президента Украины и его влияние на бюджетный процесс и денежно-кредитную сферу

В статье проведено исследование вопроса влияния правотворческих полномочий Президента Украины в части обращения в Верховную Раду Украины с ежегодным посланием о внешнем и внутреннем положении Украины на денежно-кредитную и бюджетную сферу, а также предложены конкретные законодательные пути совершенствования механизмов реализации на практике соответствующих полномочий главы государства.

Ключевые слова: бюджетное послание, денежно-кредитная политика, бюджетный процесс, Президент Украины.

Bernazyak Y. Message from the President of Ukraine and its influence on the budget process and the monetary and credit sphere

The author investigated the question of influence of rule-making powers of the President of Ukraine regarding the reference to the Verkhovna Rada of Ukraine with the annual message of the external and the internal situation in Ukraine on the monetary and fiscal sphere, and suggests ways to improve specific legislative mechanisms to implement in practice the respective powers of the head of state.

The looks of practical workers and scientists on legislative changes, that here and there differ substantially, are taken into account.

It is suggested to enter in the legislation of Ukraine of concept “budgetary message”, that meets in foreign practice and is the special type of messages of heads of the states.

Set forth necessity of making alteration for the Budgetary code of Ukraine, by exposition of her in a new release: “Cabinet of Ministers of Ukraine develops the project of law on the State budget of Ukraine on the basis of the Budgetary message of President of Ukraine, that as a separate official record or as part of annual message in Verkhovna Rada of Ukraine about internal and external position of Ukraine is directed to Verkhovna Rada of Ukraine”. In addition, an order and terms of proclamation of budgetary message of President of Ukraine must be certain in positions of the articles 20, 167 and to a 169 Law of Ukraine “On Regulation of Verkhovna Rada of Ukraine”.

Such the suggestion is related to that the operating release of the Budgetary code of Ukraine that envisages the use of message of President of Ukraine only for the stowage of Prognosis of the State budget of Ukraine and project of Basic directions of fiscal policy does not provide the proper level (mechanism) of implementation of the state of function of guarantor of inhibition of rights and freedoms of man and citizen and corresponding acts of country's leader Head.

*It also will allow to President of Ukraine to apply a right for a veto to the laws on the State budget, that does not take into account him to position in relation to positions and indexes of corresponding law. In addition, such innovations will allow to promote effectiveness of implementation of the Election programme of President of Ukraine, and also all him strategic acts of *правотворчості* country's Leaders that envisage realization of publicly-administrative reforms.*

The budgetary message of President of Ukraine must contain clear determination of priority directions of aspiration of budgetary facilities for the balanced economic and social development of Ukraine and come forward as base for Cabinet of Ministers of Ukraine a document for development of project of law of the State budget of Ukraine.

Key words: *budget message, monetary policy, budget process, the President of Ukraine.*